

OLGUN ARKAİK DÖNEM KUROSULARI

Olgun arkaik dönemi genel anlamda şematiklikten doğal olmaya gidişte bir hayli yolun alınmış olduğunu gösteren eserlerin yapıldığı dönem olarak adlandırmak mümkündür. Bu dönemin en önemli işaretlerinden birisi yüzde gülümsemenin belirgin bir şekilde görülmeye başlamasıdır.

Dönemi 570 yılına tarihlenen Thera Kourosu ile başlatmak istiyoruz. Bu eser bazı bilim insanları tarafından Erken Arkaik dönemin sonlarına tarihlense de, özellikle yüzde gülümsemenin başlamış olması nedeniyle, Olgun Arkaik döneme girmiş olmalıdır. Biraz önce de vurguladığımız gibi bir heykelin yüzünde ilk defa "Arkaik gülümseme" adı verilen gülümseme sezilir. Göz pınarları ince bir çizgiyle işlenmiş, göz kapağı kırışıklığı ilk defa verilmiştir. Detaydaki bu özene karşın, yüzde köşeli yapı, kollarda anatomik bozuklukların devam ettiği dikkat çekmektedir. Her ne kadar genel işçilik olarak New York veya Sunion Kourosları gibi özenle işlenmemiş olsa da özellikle adale yapısındaki yumuşama nedeniyle bu kümeden daha geç bir tarihten olmalıdır.

Bu dönemdem tanıtmak istediğimiz diğer bir kouros, 560 yılına tarihlenen Volomandra Kourosu'dur. Heykel genel olarak hacim kazanmıştır. Baş genel hat olarak yuvarlaklaşmaya başlasa da, arka tarafı hala düz inmektedir. Saçta yatay dilimlenmeler ve saç üzerinde alnı çevreler şekilde alev hüzmeleriyle işlenmiş bir "Diadem" dikkat çekmektedir. İçe doğru eğim yapan gözler küçülmüştür ve çene tok bir yapıdadır. Bu arada artık yavaş yavaş üst ve alt dudaklar birleşmeye başlamıştır. Kulaklar hala doğal yerinde değildir. Elmacık kemikleri çıkıntılı verilmiştir. Kollardaki anatomik bozukluğun hala devam ettiği dikkat çekmektedir. Göğüs kafesi şişmeye başlamıştır. Kalça çukurlukları az da olsa verilmiştir. Ayak bileklerinde incelme dikkat çekmektedir. Diz kapakları, disk görünümünden kurtulmuştur.

Hemen hemen 560 civarına tarihlendirebileceğimiz bir diğer eser Floransa Kourosudur. Vücudun diz altına kadar büyük bir bölümü korunmuştur. Genel görünüş olarak Volomandra Kourosu ile benzer özellikler göstermektedir. Çene yapısı biraz daha güçlü görünüme sahiptir. Artık, yavaş

yavaş kollar vücuttan ayrılmaya başlamış, eller küçülmüştür.

560 civarında üretildiklerini düşündüğümüz eserler arasına Samos Kourosunu ve Taşoz başını eklemekte fayda vardır. Samos kourosu özellikle vücuttan ayrılmaya başlayan kollar ve küçülen eller ile, Taşoz başı ise çıkık elmacık kemikleri, yüzdeki gülümseme ve güçlü çene yapısı ile Floransa Kourosu ile aynı grupta ele alınması gerektiğini düşündürmektedir.

153 cm yüksekliğe sahip Tenea Kourosu ile artık 6. yüzyılın ortalarına iniyoruz. Özellikle biraz daha yuvarlak bir yapıda olan kaslar ve daha ince işlenmeye başlayan bacaklar nedeni ile Volomandra veya Floransa Kouroslarından daha geç bir tarihten olması gerekmektedir. Bu tespitimizi saçların baştan çözülmeye başlaması, yüz derisi altında kaybolmaya başlayan elmacık kemikleri, geniş ve güçlü çene yapısı da doğrulamaktadır.

Yüzyılın ortalarından olduğunu düşündüğümüz bir diğer örnek Ptoon grubunda yer alan 10 numaralı kourostur. Duruş daha önceki örneklerle göre biraz daha yumuşamıştır. Göğüsler aşağı sarkmış, omuzlar düşük ve karın yığılmış görüntüdedir. Gözler çekik ve göz kapağı belirginleşmiştir. Kafatası normale yakın bir görünüm almıştır. Diğer bir ifade ile başın arkasındaki düzlük biraz daha yuvarlaklaşmıştır.

Melos Kourosu ile artık 6. yüzyılın ortalarını bir miktar aşıyoruz. Göğüs kafesinin ön ve arka taraftan aynı oranda şişmeye başlaması ile profilden vücut derinlik kazanmaya başlamıştır. Göğüs kafesi çizgiseldir ve kaburga kemikleri hissedilmektedir. Kasların vücut içinde erimeye başlaması nedeniyle vücut aşırı adeleli görünümü kaybederek yumuşamaya başlamıştır. Kulaklar hala doğal yerine gelememiştir. Üst dudak alttakine oranla biraz daha dışardadır. İlk defa gırtlığın gösterilmesi yönünde bir gayretten söz etmek mümkündür. Omuz yuvarlakları ve omuz önünde çukurluklar belirtilmiştir. Kollar doğasına uygun şekilde içe doğru döndürülerek görünümdeki anatomik bozukluk giderilmeye çalışılmıştır. Kasık çizgisi profilden görülebilmektedir. Boyun ve bel uzun, omuzlar geniş ve dik, bacaklar biraz daha incedir. Böylece vücut daha ince ve hafif bir görünüm kazanmıştır.

Olgun Arkaik döneme ait son tanıtılmak istediğimiz eser yine 550-400 arasında tarihlenen Theb Kourosudur. Vücudun dizlerden aşağı bölümü ve sol kol kırık ve eksiktir. Vücudun incelerek hafiflemesi, kasların deri altında erimeye başlaması Melos Kourosu ile benzer özellikler göstermektedir.